

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 6, Sayı: 33, Ocak 2019, s. 203-216

Öğr. Üyesi Dr. Elif KIR

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yabancı Diller
Eğitimi Bölümü Trinity Üniversitesi Dublin, Eğitim Fakültesi, Eğitimde
Sanat Kullanımı, kire@tcd.ie

Cansu CANDEMİR ÖZKAN

İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Yabancı Diller
Eğitimi Bölümü, cansu.candemir@medeniyet.edu.tr

KÜLTÜR ŞEHİRİ İSTANBUL ETKİNLİKLERİ: SURIYELİ ÇOCUKLARLA DİL VE KÜLTÜR DERSLERİ MODEL OLUŞUMUNA DOĞRU

*Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.*

Yahya Kemal Beyatlı

Özet

Bu çalışmada, Suriyeli çocuklara yabancı dil olarak Türkçeyi öğretirken kültür şehri İstanbul'un bazı özellikleri tanıtılmaya çalışılmıştır. Araştırmacılar tarafından bir merkezde gönüllü olarak yürütülen derslerin planları öğrencilerin dil ve kültür bilgilerine göre özgün olarak ve dört dil becerisini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Kültür Şehri İstanbul kültür ve dil dersleri modelinde farklı konu başlıkları ile hazırlanmış toplam yedi ders planı bulunmaktadır. Modelin sınıf içi uygulamasına başlamadan önce araştırmacılar tarafından hazırlanan bir anket yardımı ile öğrencilerin demografik özellikleri, dil seviyeleri ve İstanbul ile ilgili bilgi düzeyleri öğrenilmiştir. Makalede elde edilen veriler ve modeldeki bir örnek paylaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe, Kültür, İstanbul

İSTANBUL ACTIVITIES AS A CITY OF CULTURE: TOWARDS CREATING A MODEL OF LANGUAGE AND CULTURE LESSONS WITH SYRIAN CHILDREN

Abstract

In this study, it was aimed to introduce some features of İstanbul while teaching Turkish as a foreign language. Plans of the lessons which were conducted by the researchers voluntarily at a centre were prepared according to language and culture level of the students and by including four language skills. İstanbul as a city of Culture Model includes seven lesson plans prepared under seven different topics. A questionnaire created by the researchers was used in order to learn students' culture, language background and demographic information. This paper shares the results of gathered data and a sample plan in the model.

Key Words: Turkish as a Foreign Language, Culture, İstanbul

1. GİRİŞ

Kültür kavramı birçok disiplinde yer alan bir kavram olduğundan çok farklı tanımları yapılabilir. “Kültür bir insan topluluğunun (milletin) nesilden nesile aktardığı, gelenek halinde devam eden maddi ve manevi varlıklarının değerlerinin bütünü; inanç, fikir, bilgi, sanat, adet ve gelenekleri bütünüyle yaşayış ve davranış şekli” (MEB, 1995:1826) tanımı sosyoloji temelli tanım olarak verilebilir. Türk Dil Kurumunun “kültür” kelimesi tanımlarından bazılarını ise şöyle sıralayabiliriz; “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin”, “Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü”, “Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi” ve “Bireyin kazandığı bilgi” (<http://www.tdk.gov.tr>). Fransızca Petit Robert sözlüğüne göre ise kültür (2007: 601), bir millete ve uygarlığa ait entelektüel yönlerin tümüdür. Bu kapsamlı tanımlardan da anlaşılacağı üzere kültür tarihsel süreçten, manevi değerlere ve sanata kadar birçok unsuru içinde barındıran bir kavram olma özelliği taşımaktadır.

Boyd ve Richerson (2005:3), kültür ve devinim süreci ile ilgili yaptıkları 30 yılı aşkın araştırma sürecinde araştırma projelerinin ilk önerisi olarak kültürün şu tanımını verirler; “kültür insanların öğretim süreci, taklit ya da sosyal öğrenmenin çeşitli yolları ile edindikleri bilgidir”. Araştırmacılara göre insanlar becerileri, inanışları ve değerleri çevrelerindeki insanlardan edinirler ve bu edinim davranışlarını etkiler. “Birçok antropolog insanların buldukları toplumlardaki normları fazla düşünmeksizin takip ettiklerinden insan davranışının çoğunlukla sosyal normların sonucu olduğunda birleşirler ve kültür kişilerin ne düşündükleri ve ne yaptıkları üzerinde güçlü bir role sahiptir” (syf. 83). İnsanlar bir bakıma nasıl yaşadıklarını, iletişim kurduklarını ve neyin doğru ve yanlış olduğunu ilettikleri bir çevrede yaşarlar. Eagleton (2000:34-35) geniş anlamı ile kültürün “bir toplumun yaşama biçimini oluşturan değerler, gelenekler, inanışlar ve pratikler” bütünü biçiminde tanımlanabileceğini belirtir ve yine benzer bir görüşe göre ise kültürün kişilerin özel bağlamlarda nasıl davranacakları ile ilgili uzlaşma sağladıkları “örtük bilgi” olduğunu söyler. Kültür her birimizin var olduğu bir durum olduğu kadar kişiye, zamana ve mekana göre sürekli değişen bir süreçtir aynı zamanda. Kültürün

durağan ve değişen bileşenleri bizleri etkilediği kadar başkalarına, olaylara ve çevremize karşı nasıl bir tepkide bulunduğumuzu da etkiler (McLaren, 1998:14).

İçinde bulunduğumuz yüzyılda iş dünyası ve eğitimde hareketliliğin artması, farklı yabancı dilleri öğrenmenin bir ihtiyaç haline gelmesi ve farklı ülkelerde yaşamın yaygınlaşması gibi birçok nedene bağlı olarak “kültürlerarasılık” kavramı eğitimde ve yabancı dil öğretiminde önemli bir yere sahip olmaya başlamıştır. Deardorff (2006:247-8, Mason, 2010:67 içinde), “kültürlerarası yeti” ile ilgili literatür taraması sonucunda bu yeti ile ilgili verilen en ortak tanımın “kişinin kültürlerarası durumlarda kendi kültürlerarası bilgisi, becerileri ve tutumlarına bağlı olarak uygun ve etkili iletişim kurabilme becerisi” olduğunu belirtir. Bu geniş kavramı somutlaştırabilmek amacıyla Deardorff 23 kültürlerarası yeti akademisyeninden aldığı geri bildirimler ile “Kültürlerarası Yetinin Süreç Modelini” geliştirmiş ve bu modelde döngüsel bir süreci tanımlayarak sadece değişen tutum, bilgi ve becerilerin etkileşimi geliştirmediğini ayrıca iyi bir etkileşimin olumlu bir şekilde tutum, bilgi ve becerileri etkilediğini göstermiştir. Bu modelde “Bilgi ve Kavrama”, “Beceriler”, “İç Çıktı”, “Dış Çıktı”, “Tutumlar” olmak üzere toplam beş bölüm bulunmaktadır ve her bölümün özellikleri birbirini etkileşim yolu ile etkilemektedir. Birey süreç oryantasyonuna kültürel öz-farkındalık, derin kültür bilgisi ve sosyodilbilim farkındalığı ile başlar ve bu aşama onu dinleme, değerlendirme, yorumlama gibi alt becerileri kapsayan beceriler bütününe götürür. Birey bilgilendirilmiş referans değişimi ile iç çıktıya ulaştıktan sonra etkileşim vasıtası ile iç çıktıyı etkili ve uygun iletişim ve kültürlerarası davranış kalıplarında bulunabileceği bir dış çıktıya dönüştürür. Modelin en son aşaması ise dış çıktının saygı, açıklık, merak ve keşif gibi bireyde tutumlara dönüşmesidir (Deardorff, 2004, Deardorff, 2006:256 içinde). Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni de kültürlerarası yaklaşımda, dil eğitiminin temel amacının, dil ve kültür farklılıkları konusundaki deneyimlerin zenginleştirilmesi sonucunda öğrenenin tüm kişiliğinin gelişimini sağlamak ve kimlik bilincini artırmak olduğunu ifade etmektedir. (OBM, 2009).

Dil ve kültür yabancı dil öğrenmenin birbirinden ayrılmaz iki ögesi olarak kabul edildiğinden alan yazınında yabancı dil öğretiminde kültürün farklı boyutları üzerine vurgu yapılmaktadır. Örneğin, Brown (2010) yabancı dil öğretimi programlarını hazırlarken kültür ögesine farklı biçimlerle bakarak yarar sağlayabileceğimizi belirtir. Bunlar şöyle sıralanabilir; iç dairede yer alan ülkelerin hedef kültür/kültürleri, iç ve dış dairede yer alan ülkelerin uluslararası kültürleri ve öğrencilerin kendi ülkesinin kaynak kültürü (Cortazzi ve Jin, 1999: 204-205, Brown, 2010:100 içinde). McKay (2003), benzer biçimde yerel düzeyde toplumların dil öğrenme ve öğretme inançlarının sadece iç, dış ve genişleyen dairedeki dil seçimleri açısından değil hedef, uluslararası ve kaynak kültür ve yerel düzeydeki kültür öğretimi (pedagojisi) açısından da ele alınması gerektiğini savunur. Beacco’ya göre ise (2000: 22), dil öğretiminde bulunan kültürel öğeler, hayat tarzlarından, gelenek göreneklerden, değerlerden ve toplum düzeninin özelliklerinden oluşmaktadır. Göçer’in (2012:51) ifadesiyle dil en etkili kültür aktarıcısıdır ve kültür sözlü ve yazılı dil aracılığı ile nesilden nesile aktarılmaktadır. Kültür geniş yelpazeli bir kavram olarak birçok unsuru içinde barındırdığından kültürün hangi öğelerinin yabancı dil öğretimine alınabileceği birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Çakır (2011:190) yabancı dil öğretiminde kullanılacak bazı kültürel öğeler önermektedir. Bunlar; “Müzik, Düğün, Giyim, Yiyecek ve İçecek, Sinema, Tiyatro, Edebiyat, Müzeler, Trafik, Ulaşım, Mimari Yapılar, Tarih, Sportif Etkinlikler, Önemli Günler, Oyunlar, Siyasi Yaşam, Tatil Yerleri, Evcil Hayvanlar, Eğitim, Atasözleri, Mecazi Anlatımlar, Mimikler, Jestler, Radyo

ve Televizyon Programları, Ekonomik Yapı, Coğrafi Durum” olarak sıralanmaktadır. Çakır’a göre (2011) yabancı dil öğretimine aktarılabilir kültür özellikleri dilden ayrı görülmemeli ve bu özelliklerin öğrencilerin basmakalıp yanıtlardan ve önyargılı düşüncelerden kurtulmalarına yardımcı olabileceği unutulmamalıdır. Köşker’in (2015) çalışması bu tespiti bir şekilde örneklendirmektedir. Fransızca öğrenen hazırlık sınıfı öğrencilerinin, hedef kültür ile ilgili sahip oldukları bilgilerinin ortaya konmasının hedeflendiği ve amaçlı örnekleme yolu ile Anadolu Üniversitesi Fransızca Bölümü, B1-2 ve B2-1 seviyesi toplam 25 öğrenci ile gerçekleştirilen nitel çalışmada yabancı dil öğretiminde hedef kültür aktarımının kısıtlı düzeyde gerçekleştiği ve öğrencilerin öğrenmekte oldukları dilin kültürü ile ilgili bilgilerinin basmakalıp örnekleri geçmediği bulunmuştur. Köşker (2015:419) kültür gibi geniş bir olgunun öğrencilere aktarılabilmesi için öğretilen hedef dilin konuşulduğu ülkeye geziler düzenlenmesi, ana dil konuşurları ile iletişim sağlanmasının yanı sıra otantik kaynaklara erişim ve haftada belirli derslerin kültür adı altında verilmesini önerir. Kültür öğretimi ile ilgili çalışmalar dil öğretimi ile sınırlı değildir. Örneğin, Proietti (2015) Montreal’de dezavantajlı bir okuldaki gençlerle şehir sanatı ile kültür ilişkisini irdelediği araştırmasında grafiti çalışması yapan bir sanatçının sürecine bizzat katılarak gözlem ve görüşmeler yapmıştır. Proietti’ye göre öğrenciler kontrollü ve düzenlenmiş bir ortamda sadece grafiti çalışması yapmakla kalmamış ayrıca normlar ve kültürel değerler üzerine de çalışmışlardır. Böylece, öğrenciler hem grafiti kültürünün bir parçası olmuşlar hem de kendi ilgi, yetenek ve gerçeklerini başka ortamlara da taşıyabilecekleri beceriler edinmişlerdir. Araştırmacı, öğrencilerin geliştirdikleri becerilerin sanatın önüne geçmekle kalmadığını aynı zamanda kültürle ilişkili şehir sanat okullarının gelişmesine katkı sağlamakta önemli roller oynadığını savunmaktadır (Proietti, 2015:204-210).

Kültür hem tanımından hem de yapılan çalışmalardan anlaşılacağı üzere disiplinlerarası bir özelliğe sahiptir. Buna karşın, eğitim bilimleri ilkeleri açısından incelendiğinde yabancı dil öğretimi ile kültür çalışmaları adeta bütünleşmektedir.

2. AMAÇ

Araştırmanın birinci amacı, Türkiye’de yaşayan göçmen çocuklarına bir kültür şehri olan İstanbul’u farklı özellikleri ile tanıtmak ve öğrencilerin dört dil becerisini (dinleme, konuşma, yazma, okuma) geliştirmeyi hedefleyen bir içerik hazırlamaktır. Araştırmanın bir diğer amacı ise “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde” farklı bağlamlarda kullanılabilir ve daha önce bu alanda çalışılmamış olan İstanbul kaynaklı dil ve kültür ilişkili öğretim materyallerinden oluşan özgün bir model önerisi sunmaktır.

3. PROBLEM DURUMU

Bu çalışmanın araştırma sorusunu “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilere kültür ögesi olarak İstanbul ve İstanbul’un özellikleri odak alınarak Türkçe dört dil becerisini geliştiren etkinliklerden oluşan bir model nasıl hazırlanır?” sorusu oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın amaçları doğrultusunda öncelikle araştırmacılar tarafından İstanbul ve İstanbul’un özellikleri ile ilgili doküman analizi yapılmıştır. Bu konu başlıkları ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimine aktarılabilir metin, youtube videoları, şarkı vs. gibi yazılı, görsel, işitsel kaynaklar derlenmiştir. Bu kaynaklar çalışmaya katılan öğrencilerin dil düzeyine uygun olarak dört dil becerisine göre araştırmacılar tarafından düzenlenip her ders için ayrı olarak kullanılabilir içerik ve materyal haline getirilmiştir. Araştırmanın son aşaması olarak gönüllü olarak 1 Mart 2017 ve 24 Mayıs 2017 tarihleri arasında Üsküdar Gençlik Merkezi’nde her hafta

(Çarşamba günleri 16.00-18.00 arası) yaşları 8 ile 15 yaş arasında değişen Suriyeli çocuklara “Kültür Şehri İstanbul” başlıklı yabancı dil olarak Türkçe dersleri verilmiştir.

Uygulamanın ilk haftasında öğrencilerin Türkçe ve İstanbul ile ilgili bilgilerini öğrenmek amacıyla uzman görüşü alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket uygulanmıştır (bkz. Ek 1). Anket öğrencilerin yaşı, kaç yıldır Türkiye’de yaşadıkları gibi bilgileri öğrenmek amacıyla hazırlanan “önbilgi soruları”, Türkçe seviyelerini değerlendirmelerinin istendiği “Türkçe bilgisi soruları” ve İstanbul ile ilgili deneyim ve tutumlarını öğrenmek amacıyla hazırlanan soruların yer aldığı “İstanbul ile ilgili sorular” olmak üzere toplam üç bölümden ve açık ve kapalı uçlu olmak üzere toplam 24 sorudan oluşmaktadır.

Bu çalışmada, öğrencilerin anket sonuçlarından elde edilen bilgi ve “Kültür Şehri İstanbul” model oluşumu için hazırlanan ders planlama süreci paylaşılacaktır.

ANKET SONUÇLARI

Ankete toplam 22 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin verdiği cevaplar Tablo 1.’de gösterilmiştir. Çalışmaya katılan 22 öğrencinin 13’ü erkek 9’u kızdır. Öğrencilerin en küçüğü 8 yaşında en büyüğü ise 14 yaşındadır. “Türkiye’de ne kadar süredir yaşıyorsunuz?” sorusuna 21 öğrenci cevap vermiştir ve Türkiye’de en az yaşama süresinin 1,5, en fazla yaşama süresinin ise 7 sene olduğu görülmektedir. Öğrenciler annelerinin meslekleri için “çalışmıyor” ve “ev hanımı” tanımlamasında bulunmuşlardır. Babalarının meslekleri ile ilgili soruyu 1 öğrenci cevaplamamış 1 öğrenci ise “çalışmıyor” olarak belirtmiştir. Çalışmadaki diğer 20 öğrencinin babasının meslekleri farklılık göstermektedir. Öğrencilerin biri dışında hepsinin kardeşi vardır.

Tablo 1: Demografik Bilgiler

Sıra no	Cinsiyet	Yaş	Kaç yıldır Türkiye’de yaşıyorsunuz?	Kaç yıldır İstanbul’da yaşıyorsunuz?	Annenin mesleği nedir?	Babanın mesleği nedir?	Kaç kardeşin var? Yaşları kaç?
1	Erkek	13	3 yıl	3 yıl	Çalışmıyor	Emlakçı	4 kardeşim var: 9, 11, 17, 18
2	Erkek	11	3 yıl	3 yıl	Çalışmıyor	Emlakçı	4 kardeşim var: 9, 13, 17, 18
3	Erkek	12	-	1.5 yıl	Çalışmıyor	Pazarcı	4 kardeşim var
4	Erkek	14	7 yıldır	3 yıldır	Ev hanımı	Pazarda çalışıyor	5 kardeşim var: 14, 15, 16, 18, 12
5	Erkek	13	1.5 yıl	1.5 yıl	Çalışmıyor	Ticaret	4 kardeşim var: 18, 16, 13, 11
6	Kız	10	3 yıldır	1 yıldır	Ev hanımı	Pazarda çalışıyor	2 kardeşim var: 15,22
7	Kız	12	3 yıldır	3 yıldır	Ev hanımı	Fizik doktoru	4 kardeşim var: 23, 22, 18, 17
8	Erkek	13	4 yıl	4 yıl	Çalışmıyor	Muhasebeci	4 kardeşim var: 5, 16, 20, 22

Kültür Şehri İstanbul Etkinlikleri: Suriyeli Çocuklarla Dil ve Kültür Dersleri Model Oluşumuna Doğru

9	Erkek	9	3 yıl	3 yıl	Öğretmen	Muhasebeci	2 kardeşim var: 8, 6
10	Erkek	8	3 yıl	3 yıl	Öğretmen	Muhasebeci	2 kardeşim var: 9, 6
11	Erkek	7	5 yıl	5 yıl	Çalışmıyor	Sunucu	2 kardeşim var: 4 ve 5 aylık
12	Erkek	9	3 yıl	3 yıl	Çalışmıyor	-	5 kardeşim var: 9, 11, 13, 17, 18
13	Kız	11	1.5 yıldır	1.5 yıldır	Çalışmıyor	Ticaret	4 kardeşim var
14	Kız	8	4 yıldır	4 yıldır	Çalışmıyor	Öğretmen	4 kardeşim var
15	Kız	11	5 yıldır	5 yıldır	Ev hanımı	Çalışmıyor	3 kardeşim var: 16, 17, 23
16	Kız	11	4 yıldır	4 yıldır	Çalışmıyor	Öğretmen	1 kardeşim var: 8
17	Erkek	13	3 yıldır	3 yıldır	Ev hanımı	Şoför	2 kardeşim var: 16, 6
18	Erkek*	10	4 yıldır	4 yıldır	-	Tarih öğretmeni	5 yaşında
19	Kız	9	4 yıldır	4 yıldır	-	Şirkette çalışıyor	19 yaşında
20	Erkek	13	4 yıldır	3 yıldır	Çalışmıyor	Çalışmıyor	5 kardeşim var: 21, 23, 19,15,5
21	Kız	11	4 yıldır	4 yıldır	Çalışmıyor	Çalışmıyor	2 büyük erkek kardeşim var
22	Kız	10	4 yıldır	4 yıldır	Ev hanımı	Spor öğretmeni	Kardeşim yok

Tablo 2: Eğitim Bilgileri

Sıra no	Hangi okula gidiyorsun?	Kaçıncı sınıfa gidiyorsun?	En sevdiğin dersler?	Türkçeyi nerede öğrendin?	Sence Türkçe bilgin nasıl?	Sence Türkçe nasıl bir dil?
1	Orhan Seyfi Orhon Ortaokulu	7. sınıfa devam ediyorum	Matematik, Fen, Türkçe	Kurs ve okulda	İyi	Kolay
2	Orhan Seyfi Orhon Ortaokulu	4. sınıfa devam ediyorum	Matematik, Fen, Türkçe	Kurs ve okulda	İyi	Kolay

Kültür Şehri İstanbul Etkinlikleri: Suriyeli Çocuklarla Dil ve Kültür Dersleri Model Oluşumuna Doğru

3	İmam Hatip	7. sınıf	İngilizce	Evde	İyi	İyi
4	İstiklal Merkezi	9. sınıf	Fen Bilimleri	İstanbul	Biraz yazı yok	Güzel
5	Burhaniye Ortaokulu	7. sınıf	İngilizce	Evde	İyi	İyi
6	Zehra Ülker İlkokulu	4. sınıf	Arapça	Burada öğrendim	İyi değil	-
7	Zehra Ülker İlkokulu	6. sınıf	Biyoloji	Evde öğrendim	Orta	Güzel ve kolay bir dil
8	Burhaniye Ortaokulu	7. sınıf	Beden	Okulda	Çok iyi	İyi
9	Burhaniye İlkokulu	3. sınıf	Matematik	Gençlik Merkezi	Mükemmel	Çok iyi
10	Burhaniye İlkokulu	2. sınıf	Tüm dersler	-	İyi	Güzel
11	Burhaniye İlkokulu	1. sınıf	Matematik	Türk okulunda	Orta	-
12	Burhaniye İlkokulu	2. sınıf	Matematik	Okulda	İyi	Güzel
13	Burhaniye Ortaokulu	5. sınıfta	İngilizce	Evde	İyi	İyi
14	Burhaniye İlkokulu	2. sınıfta	Matematik	Evde	Az	-
15	Nursen Fuat Özdayı Ortaokulu	5. sınıfta	İngilizce	Okulda	İyi	Güzel bir dildir
16	-	5. sınıfta	Kuran'ı Kerim	Okulda	Güzel	-
17	Burhaniye Ortaokulu	7. sınıf	Beden	Çok şey öğrendim	İyi	O kadar güzel değil
18	Burhaniye İlkokulu	4. sınıf	-	-	-	-
19	Burhaniye İlkokulu	2. sınıf	-	-	-	-
20	Burhaniye Ortaokulu	8. sınıf	Matematik	İstanbul'da	İyi	Kolay
21	Nursen Fuat Özdayı Ortaokulu	6. sınıf	Beden, görsel, müzik	Okulda	Orta	Biraz zor
22	Nursen Fuat Özdayı Ortaokulu	5. sınıf	Beden, İngilizce, sosyal	Okulda	Orta	Biraz zor

Çalışmaya katılan 1 öğrenci dışında tüm öğrenciler devam ettikleri okulları belirtmişlerdir. Öğrenciler 1. sınıf ile 7. sınıf arasındaki şubelere devam etmektedirler. Öğrencilerin sevdikleri dersler çeşitlilik göstermektedir. “Türkçeyi nerede öğrendiniz?” sorusuna cevap veren

öğrencilerin çoğunluğunun Türkçeyi okulda öğrendikleri görülmektedir. Öğrencilerin Türkçe seviye değerlendirmeleri tabloda görüldüğü gibi farklılık göstermektedir. Türk dili ile ilgili ise genellikle olumlu yorumlarda bulunmuşlardır.

Tablo 3. İstanbul ile İlgili Sorular

Sıra no	İstanbul'u seviyor musun?	İstanbul'da nereleri gezdin?	İstanbul'un en ünlü sarayları nelerdir?	İstanbul'da hangi camiler var?	Kapalıçarşı nerede?	Kız Kulesi'nin hikâyesi nedir?
1	Tabiki seviyorum	Fatih, Üsküdar, Ümraniye	Osmanlı eserleri	Fatih, Büyük cami	Eminönü	Bilmiyorum
2	Tabiki seviyorum	Fatih, Üsküdar, Ümraniye	Osmanlı eserleri	Fatih, Büyük cami	Eminönü	Bilmiyorum
3	Evet	Üsküdar	-	-	-	-
4	İlkbaharda seviyorum	Hepsi	Fatih	Sultan, Fatih	Topkapı, şehir	-
5	Evet	Fatih ve Sultanahmet	-	-	-	-
6	Evet	Her yere gittim	-	Fatih Sultan Mehmet Cami, Üsküdar Cami	-	-
7	Evet çok seviyorum	Fatih, Ümraniye, Üsküdar, Eminönü	-	-	Eminönü	-
8	Evet	%70'ini gezdim	Fatih Sarayı	Çamlıca Cami, Ayasofya, Fatih Sultan Mehmet Cami ve birçok cami biliyorum	-	-
9	Evet	Kız Kulesi	-	-	-	-
10	Evet	-	-	-	-	-
11	Az	-	Çok saray var	-	-	-
12	Çok	%50'sini gezdim	Fatih'te var	Çok var	-	-
13	Evet	Fatih	-	-	-	-
14	Evet	-	-	-	-	-
15	Evet	%70'ini gezdim Topkapı Sarayı, Eminönü, Üsküdar	Fatih	Sultanahmet Cami	İstanbul'da	-
16	Evet	Sultanahmet	-	-	-	-
17	Evet	Çok yeri gezdim	-	Çok cami biliyorum	-	-
18	-	-	-	-	-	-
19	-	-	-	-	-	-
20	Seviyorum	Üsküdar	-	Fatih Tepesi	-	-

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi “İstanbul’u seviyor musun?” sorusuna cevap veren öğrencilerin cevapları incelendiğinde “az” diye cevap veren bir öğrenci dışında diğer tüm öğrenciler İstanbul’u sevdiklerini belirtmişlerdir. İstanbul’da gezdikleri yerler incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğunun Fatih, Eminönü, Üsküdar gibi belli semtleri bildikleri görülmektedir. “İstanbul’da hangi saraylar var?” sorusuna dokuz öğrenci cevap vermiştir. Cevaplar “Fatih Sarayı” gibi yanlış bilgiler içermektedir. Öğrencilerin çoğunluğu İstanbul’daki tarihi camilerin isimlerini yazamamışlardır. Sadece dört öğrenci Kapalıçarşı’nın bulunduğu semti bilirken Kız Kulesi’nin hikayesini hiçbir öğrenci bilmemektedir.

Tablo 4. İstanbul İle İlgili Sorular (Diğer)

Sıra no	İstanbul’da insanlar nasıl seyahat ediyor?	İstanbul’da insanlar ne yiyor?	İstanbul’da hangi müzeler var?	Türkçe hangi şarkıları dinliyorsun?	İstanbul hakkında başka neler biliyorsun?
1	Çok güzel	Simit, mısır	Beşiktaş	Şehit tahtında	Güzel ama pahalı
2	Çok güzel	Simit, mısır	Beşiktaş	Şehit tahtında	Güzel ama pahalı
3	Gemi, otobüs	Simit	-	-	-
4	Gemi	Simit, çiğ köfte, iskender	Deniz Müzesi, Topkapı Müzesi	“Baba Candır” dizisi şarkıları ve Mustafa (Sandal?)	Çok büyük, kalabalık
5	Gemi, otobüs, uçak	Poğaç, simit	-	-	-
6	Gemi, metrolar ve diğer şeyler	Bizim gibi	-	Her şarkıyı	Çok büyük, çok trafik var
7	Gemi, metro, otobüs	Simit, çay	-	-	Güzel ve eski olduğunu biliyorum
8	Gemi, metro ve diğer şeyler	Bizim gibi ama çok domatesli yemekler var	Bizim gibi çok	Çok var	Çok kalabalık ve çok güzel
9	Gemi, tren, araba, metro, otobüs	Simit, kurabiye	-	Turan Şahin	-
10	Uçak, gemi, otobüs	Simit, poğaç, ekmek	-	-	-
11	-	-	-	Şehit tahtında	-
12	Gemi	Bizim gibi	-	İsmail (?)	-
13	Gemi, otobüs	Poğaç, simit	-	-	-
14	Uçak, metrobüs	Simit, açma, çiğ köfte	-	-	-
15	Metrobüs	Simit, çiğ köfte, İskender	Deniz Müzesi, Topkapı Müzesi	“Baba candır” şarkıları ve Mustafa (Sandal?)	Kalabalık ve çok büyük bir şehirdir
16	Metrobüs	Simit, açma, çiğ	-	Şu dünyadaki	-

		köfte			
17	Otobüs, gemi, uçak	Bizim gibi	-	“Baba candır” şarkıları”	Çok temiz
18	-	-	-	-	-
19	-	-	-	-	-
20	Metro, otobüs	Simit	-	-	-
21	Otobüs, araba	Simit, poğaç, pide	-	-	-
22	Otobüs	Simit	-	-	Çocuk parkı

Öğrencilerin İstanbul ile ilgili genel bilgilerini ortaya çıkarmayı hedefleyen ikinci kısma verdiği cevaplar yukarıdaki tabloda derlenmiştir. “İnsanların İstanbul’da nasıl seyahat ettikleri” ile ilgili soru için metrobüsten uçağa çok farklı ulaşım araçları belirtilmiştir. İstanbul’daki yemek kültürü ile ilgili soruya öğrencilerin çoğunluğu “simit” cevabını verirken İstanbul’daki yemeklerin kendi yemekleri ile benzerlik gösterdiğini söyleyen yorumlar da yapılmıştır. Müzeler ile ilgili soruyu sadece beş öğrenci cevaplamış ve sadece ikisi doğru müze isimlerini yazmışlardır. “Baba Candır” dizisi şarkıları, İsmail, Turan Şahin şarkıları öğrencilerin dinledikleri şarkılar arasında yer almaktadır. Öğrencilere ayrıca “İstanbul hakkında başka neler biliyorsun?” diye soru sorulmuş ve öğrenciler İstanbul’un kalabalık, eski, pahalı, büyük olması gibi tanımlamalar yapmışlardır.

Öğrencilerin Türkçe dil becerilerini anlayabilmek için yaşlarına uygun olarak kendi dil becerilerini değerlendirebilecekleri bir tablo hazırlanmıştır. Bu tablo “Türkçe konuşabiliyorum”, “Türkçe yazabiliyorum”, “Türkçe okuyabiliyorum” ve “Türkçe dinlediğimi anlayabiliyorum” bölümlerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin “yeterli” anlamına gelen gülen yüz, “orta” anlamına gelen nötr yüz ve “yetersiz” anlamına gelen somurtan yüz ile tabloyu doldurmaları istenmiştir.

Tablo 4: Türkçe dil becerileri öz değerlendirmeleri

Türkçe konuşabiliyorum	Türkçe yazabiliyorum	Türkçe okuyabiliyorum	Türkçe dinlediğimi anlayabiliyorum
			
			
			
			
			
			
			
			
			

			
-			
	-		-
			
			
			
			
			
			
			
			
			
			
			
Toplam Yeterli= 11	Toplam Yeterli= 12	Toplam Yeterli=9	Toplam Yeterli=10
Toplam Orta=9	Toplam Orta=5	Toplam Orta=11	Toplam Orta=10
Toplam Yetersiz=1	Toplam Yetersiz=4	Toplam Yetersiz=2	Toplam Yetersiz=1

Öğrencilerin Türkçe becerilerini değerlendirdikleri tablo incelendiğinde dört beceride benzer dağılımlar görülmekle birlikte öğrencilerin kendilerini en yeterli buldukları beceri ilk olarak toplam yeterli 12 ve toplam yetersiz 4 ile “yazma becerisi” ikinci olarak ise toplam yeterli 11 ve toplam yetersiz 1 ile “konuşma becerisi” olduğu görülmektedir. Okuma becerisi ise toplam yeterli 9 ile kendilerini en yetersiz buldukları beceridir.

1. DERS PLANLARININ HAZIRLANMASI

Araştırmacılar tarafından yapılan doküman analizi sonucunda ve öğrencilerden elde edilen bilgiler doğrultusunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere “Kültür Şehri İstanbul” model oluşumu için konu başlıklarına karar verilmiş ve konu başlıklarına alınabilecek içerik belirlenmiştir. Oluşturulan model izleğinde 1) İstanbul’un Fethi, 2) İstanbul’un Sarayları, 3) İstanbul’un Camiileri, 4) İstanbul’da Nüfus ve Yemek, 5) İstanbul’da Alışveriş, 6) İstanbul’da Sanat, 7) Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve İstanbul olmak üzere toplam yedi ders planı hazırlanmıştır. Her ders planı Suriyeli öğrencilerle uygulanmış ve hem uygulama sırasında hem de sonrasında iki araştırmacı tarafından notlar alınmış ve bu notlar karşılaştırılmıştır. Burada ilk ders planı olan “İstanbul’un Fethi” örneği ve araştırmacıların notları paylaşılacaktır.

Kültür Şehri İstanbul Etkinlikleri: Suriyeli Çocuklarla Dil ve Kültür Dersleri Model Oluşumuna Doğru

İstanbul'un Fethi Tarih: 8 Mart 2017 Toplam öğrenci sayısı: 15	
BÖLÜMLER	ARAŞTIRMACILARIN YORUMLARI
1-Bilinmeyen Kelimeler <u>Padışah</u> : Hükümdar, sultan <u>Fetih</u> : Bir şehir ya da ülkeyi alma <u>Hisar</u> : Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış küçük kale. <u>İnşa Etmek</u> : Kurmak, yapmak	Daha fazla resim eklenebilir. Kelime eklenebilir. Örnek cümleler eklenebilir. Bazı kelimeler için bağlam ve örnek hazırlanabilir. Örneğin, "ne inşa ederiz?" gibi bir soru planda yoktu ancak bu soru derste sorulunca öğrencilerin hoşuna gitti ve gemi, araba gibi cevaplar verdiler.
2-Okuma Parçası	Okuma etkinliğine başlamadan önce okuma parçası fotoğrafları ile ilgili öğrencilere sorular sorulabilir. Anadolu Hisarı ve Rumeli Hisarının fotoğrafları eklenebilir.
3-Okuma Parçası Soruları	Bilgi odaklı soruların yanı sıra öğrencilerin yorum yapmalarına imkan sağlayacak sorular eklenebilir.
4-Yazma Etkinliği İstanbul'un Fethinden sonra sizce neler oldu?	Yazma etkinliğinin sorusunu çoğu öğrenci bilmiyorum diye cevapladığından yazmaya başlamadan önce öğrencileri yönlendirebilecek resim, sorular eklenebilir.
5-Dinleme Etkinliği "Youtube" üzerinden çeşitli videolar (şarkı, reklam filmi, vs.)	Öğrenciler şarkıya eşlik ettiler. Şarkının sözleri yazılı olarak verilebilir. Videolara daha canlı eşlik etmeleri için materyal sağlanabilir. Videoda yer alan Fazıl Say ve Sertab Erener'i tanımıyorlar. Sanatçılar ile ilgili kısa bilgiler eklenebilir.
6-Konuşma Etkinliği Bu parçalar sizde ne gibi duygular uyandırdı?	Öğrenciler çok etkileyici yorumlarda bulundular.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, İstanbul ile ilgili bir konu başlığı çerçevesinde öğrencilerin İstanbul ile ilgili bilgilerini geliştirirken okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin de geliştirilmesi

amaçlanmıştır. Yapılan alan incelemesinde bu konuda yapılmış örnek bir çalışmaya rastlanmadığından her ders planı ve planın içinde yer alan etkinlikler araştırmacılar tarafından özgün şekilde hazırlanmıştır. Haftalık derslere başlamadan önce öğrencilerin demografik bilgileri ve İstanbul ile ilgili hazırbulunuşluk düzeyleri ve Türkçe dil becerileri ile ilgili bilgiler hazırlanan bir anket yolu ile derlenmiştir. Ankete verilen cevapların değerlendirilmesinde öğrencilerin belli bir süredir İstanbul'da yaşadıkları ancak İstanbul ile ilgili çok kısıtlı bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin çoğu Türkçe dört dil becerisinde orta düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Model oluşumunda toplam yedi konu başlığı ile dört dil becerisini, konuşma, yazma, dinleme ve okuma, geliştirmeyi hedefleyen ders planları hazırlanmış ve her ders planında otantik kaynaklara yer verilerek araştırmacılar tarafından özgün materyaller sunulmuştur. Her dersten sonra etkinliğin içeriği ve uygulanışı ile ilgili araştırmacılar sözlü ve yazılı geribildirimde bulunmuşlardır. Ayrıca, öğrencilerin de görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Uygulanan modelde sarmal bir program hazırlama süreci izlenmiştir.

Bu çalışma, Suriyeli çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde örnek ve özgün bir çalışma önerisi sunma özelliği taşımaktadır. Çalışmanın devamı olarak yeni ders planları hazırlanabileceği gibi ders planları A1 seviyesinden C2 seviyesine göre farklı seviyeler için tekrar düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Boyd, R. ve Richerson, P. J. (2005). *The Origin and Evolution of Cultures*. Oxford University Press: Oxford.
- Brown, J. D. (2009). "Language Curriculum Development: Mistakes were Made, Problems Faced, and Lessons Learned", *Second Language Studies*, 28(1), 2009, Sayfa 85-105.
- Cortazzi, M., & Jin, L. (1999). *Cultural mirrors: Materials and methods in the EFL classroom, Culture in second language teaching*, E. Hinkel (editör) 1999 içinde, Sayfa 196-219, Cambridge: Cambridge University.
- Çakır, İ. (2011). "Yabancı Dil Öğrenme Ortamlarında Kültürün Rolü", *Milli Eğitim*, Sayı 190, Bahar/2011, Sayfa 248-255.
- Deardorff, D. K. (2004). *The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States*. Basılmamış Doktora Tezi, North Carolina Üniversitesi, Yetişkin ve Topluluk Eğitimi Bölümü.
- Deardorff, D. K. (2006). "Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization", *Journal of Studies in International Education*, 10, No. 3, 2016, Sayfa: 241-266.
- Eagleton, T. (2000). *The Idea of Culture*. Blackwell Publishers: Oxford.
- Göçer, A. (2012). "Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine", *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, no. 729, Sayfa 50-57.

- Köşker, G. (2015). “Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Aktarımı: Fransız Dili Örneği”, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD), Cilt 16, Sayı 2, Ağustos 2015, Sayfa 409-421.
- Le Nouveau Petit Robert de la Langue Française (2007). Educa Books /Le Robert:Paris.
- McKay, S. L. (2003). “EIL Curriculum Development”, RELC Journal, 34(1), Sayfa 31-47.
- McLaren, M. C. (1998). Interpreting Cultural Differences: The Challenge of Intercultural Communication. Peter Francis Publishers:Norfolk.
- MEB (1995). Örnekleriyle Türkçe Sözlük. MEB:Ankara.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu (2009). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Proietti, M. (2015). The Teaching Artist as Cultural Broker. Teaching for Tomorrow Today, Dawn Garbett ve Alan Ovens (editör) 2015 içinde, Sayfa 204-211, EDIFY LTD., Auckland: New Zealand.
- Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi: 01.11.2018.